

DOMOLJUB

Izhaja vsak tretjek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 5 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prillogami:
Naš kmečki dom, Društvenik, Naša gospodinja

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Korožina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 45.

V Ljubljani, dne 10. novembra 1910

Leto XXIII.

Deželni zbor kranjski.

V seji 27. oktobra

je deželni glavar prečital zahvalo cesarjevo za udanostno izjavo, katero je v imenu dežele poslal cesarju za god deželni odbor. Potem so se obravnavale večinoma gospodarske reči in sicer se odobri račun grmske šole za leto 1909. Oglasi se poslanec Hladnik, ki pozivlja deželni odbor, naj bode bolj pozoren na gospodarstvo edine kmetijske šole v deželi. To vendar ne gre, da bi izkazovala šola pri gospodarstvu vsakoletni primanjkljaj. Za zgled je navedel neko kmetijsko šolo na Švicarskem, ki je imela l. 1908/09 dobička 10 tisoč kron, a grmska šola izkazuje 2000 kron izgube, dasi je bilo leta 1909 izvanredno ugodno. Kmetu očitajo, da je oderuh. Tu pa opozarjam na šolo, ki ima glede gospodarstva največje ugodnosti. Zemljišče je dobro, z ugodno lego blizu mesta. Posestvo vodijo strokovnjaki in tudi cenene delavske moči ima na razpolaganje, a vendar gospodarstvo ne gre, ampak dela izgube. Kako pa naj shaja šole kmet, ki ni v tako ugodnih gospodarskih razmerah. Deželni odbor naj pazi, da grmska šola ne bo preveč veljala.

Šolo zagovarja grof Barbo, kateremu se čudno zdi, da poslanec Hladnik ni zadovoljen z računom.

Dr. Krek

omeni: Enako vprašanje se je razpravljalo pred časom v poljedelskem svetu. Poljedelski minister je opozarjal, da se na kmetijskih šolah premalo upošteva trgovska stran. Ako grof Barbo trdi, da je namen kmetijske šole le nekaj pokazati, da pa nima čisto nič gospodarstvenega namena, je to čisto napačno. Kmečke fante je treba vzgajati tudi v trgovskem duhu. (Odobranje.)

Gospodarstvo na šoli se mora voditi tako, da bo kaj neslo. Za zgled nam naj bodo kmetijske šole v Švici, kjer se vsaka šola sama vzdržuje. Zato pa tamkajšnje šole niso breme za deželo, temveč ji nosijo dobiček. Predlagam, da se deželnemu odboru naroči, naj po načelih, izraženih na poljedelskem svetu, preosnuje na grmski šoli poduk in gospodarstvo v svrhu trgovske izobrazbe. S tem je bil zadovoljen tudi grof Barbo, in na to je zbornica soglasno potrdila račun in sprejela predlog dr. Kreka.

Računski sklep prisilne delavnice za l. 1909.

Poročevalec Margheri predlaga, da se odobri. Dr. Novak se jezi, da delajo prisiljenci konkurenco drugim obrtnikom. Na dolgo in široko pripoveduje, koliko škode trpi obrt, ker delajo prisiljenci popirnatne vreče.

Poslanec Mandelj pravi, da računskega zaključka sedaj ni mogoče prenarediti, a grajati se mora, ker je primanjkljaj vedno večji, dasi je bil prejšnja leta vedno prebitek. Prisiljenec zasluži mesečno samo kakih 30 K. Prisilna delavnica naj revidira svoje pogodbe z delodajavci.

Grof Barbo pove, da so se dela v delavnici tako omejila, da ne more biti govora o kaki konkurenci obrtnikom. Za dela zunaj se pa prisiljenec ne more rabi, ker bi moral za vsakim stati orožnik.

Jarc.

Prisilna delavnica se mora preustrojiti. Smatrali so jo za pridobitno podjetje, kar je pa bilo slabo za prisiljenec. (Res je!) Dandanes hočemo iz mladih prisiljencev vzgojiti dobre članke družbe. Tujih mladih prisiljencev naj se več ne sprejemlje, najboljši pa, da se oddelek mlajših prisiljencev

spravi iz prisilne delavnice in se ustanovi zavod za zanemarjeno mladino. Kar se pa tiče konkurence obrtnikom, predlagam: Deželni odbor naj poroča, kako bi se dala uporaba prisiljencev tako urediti, da ne bodo delali konkurence domači obrti. (Sprejeto.)

Računski zaključek se odobri.

Poročevalec finančnega odseka dr. Žitnik predlaga:

1. Da se deželne ustanove za deklice v Lichtenurnovi sirotišnici podaljšajo do dovršenega 17. leta, ako so dekleta še preslabotne za službo.

2. Učiteljicam na zavodu se prizna starostna doklada od dne vsposobljenosti.

3. Letna podpora zavodu se zviša za 400 K. (Sprejeto.)

Odobrijo se računski zaključki melioracijskega zaklada, dobrodelnih zavodov (bolnica, blaznica itd.) in gledališkega zaklada.

Za gledališče se je plačalo iz deželnega zaklada 25.217 K.

Štroke za cepljenje koz

naj prevzame država, kakor je sklenil dež. zbor že 7. decembra 1887. leta in sicer: 1. da se 1. januarja ustavi plačila za cepljenje koz, kar se naj naznani vladi; 2. deželni odbor mora izterjati od države vse zneske, ki so se plačali do slej v ta namen. (Sprejeto.)

G. kr. rudniško šolo v Idriji

bi rad erar naprtil deželi. Šolski odsek je stavil več predlogov v tej stvari. Gangl je priporočal te predloge, a dr. Krek je rekel, da mora biti tega vprašanja enkrat konec in predlagal:

Deželni zbor odklanja preosnovo idrijske rudni-

ške šole v javno ljudsko šolo.

Sprejme se soglasno.

Učitelji, ki se udeležijo tečaja za meščanske šole

dobe dopust, a namestnike se plača iz šolskega zaklada. Odklonijo se predlogi Ganglovi, ki je hotel, da se plačujejo namestniki za vse mogoče stvari.

Premeni se zakon o šolskem nadzorstvu v toliko, da se omogoči biti okrajnim šolskim nadzornikom nastavljenim stalno, kadar bi vlada hotela nadzornike stalno nastaviti. Tu sta se poročevalci Ravnihar in Gangl nekaj prerekala.

Krška meščanska šola

je za ves politični okraj veliko breme. Zaradi tega se prizadevajo poslanci okraja preveliti stroške na druge rame in poslanec Hladnik je stavil v tem oziru predloge, o katerih je poročal šolski odsek, ki je predlagal:

1. Deželni odbor naj izposluje od štajerskega deželnega odbora višji prispevek štajerske dežele.

2. Deželni odbor se pooblašča, da dovoli za stalno vzdrževanje posebnega tečaja na šoli v Krškem primeren prispevek.

3. Deželni odbor naj študira, kako bi se krški okraj razbremenil in naj o tem stavi deželnemu zboru svoje nasvete.

V razpravi se oglasi poslanec Jarc m izjavi: Naše stališče je, da ne damo za meščanske šole nobene podpore, a podpirati moramo strokovno šolstvo. Ker je pa krški okraj s šolo res obremenjen, bomo glasovali za predloge šolskega sveta. (Dobro!)

Za tem se je pričela razprava o

davščini od prirastka na vrednosti nepremičnin.

Poslanec dr. Žitnik je kaj lepo utemeljil upravičenost tega davka, ker se obdavči dobiček, ki ga dobi posameznik brez vsega truda. Davščina se bo zahtevala samo pri prostovoljni prodaji zemljišča, ki se bo plačevala le tedaj, ako čisti dobiček ne bo znašal po odbitih stroških za izboljšanje zemljišča deset odstotkov prvotne vrednosti zemljišča. Polovico tega davka bo imela dežela, polovico pa občine. Tak davek imajo na podlagi deželnega zakona mnoge občine na Nemškem in sicer 62 občin na Pruskem in 34 občin na Saksionskem. S to davščino bodo zadeti spekulant z zemljišči zlasti v nekaterih mestnih občinah in pa ondi, kjer je veliko obrti, ob železnicah, tovarnah itd. Zdi se sicer, da je ta davek krivičen, dokler se na kak način ne obdavči dobiček, ki se prišpekulira pri kupčiji z vrednostnimi popirji, diferenčnih kupčijah itd. A napredujoči razvoj davčnega sistema bo omogočil s časom obdavčiti tudi ta, brez truda pridobljen dobiček, in ga pritegniti v službo javne koristi. Obdavčenje vrednosti prirastka nepremičnin je le korak v tej smeri. Ta davščina se bo plačevala te-

daj, ko bo prišla nepremičnina v druge roke. Tako se obdavčuje tudi v deželah, koder je že ta davek uveden. Obdavčil bi se vsak knjižni ali izvenknjižni prenos v deželi ležeče obdelane ali neobdelane nepremičnine ali njenega dela, ako čisti vrednostni prirastek presega deset odstotkov, izvzemši gotove slučaje. Med drugimi so te davščine prosti: vsi prenosi vsled smrti na dediče, prenosi zapuščinskih zemljišč na dediče in tiste, ki imajo pravico do dolžnega deleža, prenosi od staršev na sinove, hčere, zete in sinahe ter med zakonskimi, zamena zemljišč za priročnejsše kmetovanje in zaokroženje posestva, prenosi za zlaganje kmetijskih zemljišč in za očiščenje gozdnega sveta tujih osredkov. Deželni odbor pa more opustiti te davščine tudi zadrage in društva, ki grade cenena stanovanja, ako ne obrestujejo deležev višje kakor po štiri odstotke.

Koliko bo davščina nesla, ne ve nihče, ker nimamo nikake podlage, da bi se že sedaj preračunilo. Gotovo je tudi, da bodo dohodki te davščine zelo neglihovni. Ako bo pa izkušnja pokazala, da zakon ne dosega svojega namena, ga deželni zbor lahko vsak čas predrugači ali pa razveljavi. V razpravi se oglasi v imenu liberalcev dr. Triller, ki ima nekaj pomislekov in bi rad za Ljubljano napravil nekaj izjeme. Sicer pa pravi, da je ta davščina upravičena in bo davščina blagodejna, ker bo zadela špekulante.

Dr. Eger pravi, da bodo tudi Nemci glasovali za ta davek.

Dr. Lampe

odgovarja obema predgovornikoma in pravi: Dežela ne more delati izjem glede občin. Vrednost nepremičnin se v deželi povzdiguje, dostikrat po zaslugah deželnega zastopa, ki dá toliko zgraditi in je zato pravično, da se deželi nekaj vrne. Če misli dr. Eger, da v naši deželi ni špekulacije z zemljišči, se moti; pri nas se z zemljišči preveč špekulira. Pomislite na špekulacije pri razkosavanju gruntov, gozdov. Tam špekulanti po navadi kupce najprej vpijanjijo in naposled jih še opeharijo. Nismo čisto nič računali, koliko nam bo ta davek nesel, to tudi za nas ni bilo merodajno, za nas so bili merodajni socialno-politični uspehi. (Dobro!) Nato je bil zakon sprejet. Zanj so glasovali vsi poslanci. Ko je pa dr. Triller zahteval izjave za Ljubljano so ga pustili na cedilu liberalni poslanci z dežele, kar je zelo značilno za »edinost« med liberalnimi poslanci.

Koncem seje so se obravnavali

nujni predlogi.

Dr. Lampe in tovariši so predlagali, da naj se z ozirom na to, da nekatere dežele zahtevajo od države kako odškodnino za to, ker se ne bodo gradili kanali med Donavo, Odro in Vislo in ker nimajo od druge železniške zveze s Trstom nobenih koristi, zahteva tudi kranjska dežela, da se tudi nji da

kak primeren znesek, ker od nove železnice tudi kranjska dežela nima posebnih koristi. Za ta predlog je glasovala vsa zbornica.

Za tekoče leto je dovolila država, da sme južna železnica zvišati vozne tarife za 7 %. Dežele ob južni železnici so se upirale, med njimi tudi Kranjska, toda brez uspeha. Sedaj pa zahteva južna železnica, da se ji dovoli zvišanje za sedem let in se pogaja z vlado. Kranjski deželni zbor ni smel molčati, zato so predlagali poslanec Povše in tovariši sledeče: Navzlic protestu kranjskega deželnega zbora in drugih namerava vlada dovoliti južni železnici še nadalje 7 % zvišanje tarifov. Deželni zbor naj najodločneje ugovarja in naroča deželnemu odboru, da o tem sporoči ministru. Kar dovoljuje država južni železnici, je nečuveno. Naše revne dežele naj pokrivajo primanjkljaj pri južni železnici, katerega bi morali pokrivati francoski milijonarji, ki so od južne železnice vtaknili v svoje majhe že velikanske svote. (Dobro-klici.) Sprejeto soglasno.

Zaradi bere

se je naročilo deželnemu odboru, naj predela postavbo, ki se tiče odveze davščine v denarjih in rečeh za cerkve, župnije in njih organe izkušnjam primerno. Zlasti naj § 13. izpremeni tako, kakor je že dvakrat sklenil deželni zbor. (Bera se odkupi, ako zahteva najmanj polovica udeležencev.)

Državne ceste na Vipavskem

so v zelo slabem stanju. Že lani je posl. Perharc vprašal deželnega predsednika, kaj namerava ukreniti, da se nedostatki odpravijo. Takrat je deželni predsednik priznal, da so ceste res slabe, da se bodo pa popravile, za gramoz se bo 25.000 kron več porabilo in v ta namen nakupilo stroj za drobljenje gramoz. Obljubilo se je, da se bo to letos zgodilo, ali žalibog se ni in ceste, zlasti pri Šturihah-Col, so še slabše, kakor so bile lani. Zato vpraša deželnega predsednika: 1. Zakaj se ni za izboljšanje državnih cest na Vipavskem nič storilo in 2. kdaj se bo sploh kaj storilo?

Cesto Zadlog—Koševnik

vzdržujejo samo kmetje, ki stanujejo ob njej. Ker pa ima gozdni erar v Idriji ob tej cesti svoje gozde, so mu prideli 1500 m ceste v popravo, katere pa nič ne popravlja. Kmetje so pri uradu v Idriji zahtevali večkrat, da se cesta popravi, a tam imajo gluha ušesa. Zato je poslanec Perharc vprašal deželnega predsednika: ali hoče storiti primerne korake, da bo c. kr. gozdni erar v Idriji omenjeno cesto primerno popravil.

Poslanec Born je še utemeljeval svoj nujni predlog glede zgradbe telefonskega omrežja na Gorenjskem in poslanec Gangl zaradi regulacije Nikove.

V seji, dne 28. oktobra

se je rešilo celo vrsto predlog gospodarskega značaja in prošnji za podpore.

Sklene se zakon, s katerim se dovoli pobirati v Kranju vodovodno naklado.

Za starovrhniški vodovod se zviša deželna podpora od 20 % na 30 % od gradbenih stroškov v znesku 35.026 K 80 vin.

Deželni odbor se pooblasti, da sme onim cestnim odborom, ki ne morejo izhajati z 20 % naklado, dovoliti pobiranje višje doklade, toda nikakor ne čez 50 %.

Prošnja Obrtno - kreditne zadruga v Ljubljani se odstopi deželnemu odboru, katerega se pooblasti, da zadrugi dovoli primerno podporo iz kredita za obrtne namene. Dr. Triller ugovarja.

Občina Dobrunje prosi za prispevek za regulacijske in obrambne zgradbe ob Ljubljani. Deželni odbor se pooblasti, da prošnji ugodí, če more, a deželni odbor naj pa tudi od države zahteva primeren znesek.

Živinozdravnik za višnjegorski in žužemberški okraj.

Deželnemu odboru se naroči, da zagotovi prispevek navedenih okrajev in potem živinozdravnika namesti.

Zaradi uravnave Iške se naroči deželnemu odboru, da odredi ogled tega potoka po deželnem tehniku in izvrši obravnavo z interesi in glavnim močvirskim odborom. Potem pa naj izdela načrte deželni stavbni urad ali pa državni urad za uravnavo hudournikov v Beljaku.

Uravnava Kamniške Bistrice

je nujna stvar, zato se naroči deželnemu odboru, da izposluje od ministrstva potrditev potrebnega zakona, ki je že predložen, da se nujna uravnava brez odlašanja prične.

Prošnja za podporo k preložitvi ceste Senuše — Ravno se odstopi deželnemu odboru z naročilom, da nakloni nekaj podpore, ako se prepriča, da je cesta potrebna in važna.

Za žensko bolnico v Novem mestu se dovoli za leto 1911. podpore 5400 K, ki se izplača zdravstvenemu zastopu.

Salezijancem na Rakovniku se za leto 1911. dovoli podpore 5000 K, a deželni odbor naj v prihodnje deželnemu zboru stavi nasvet, kako bi se mogla Salezijancem zagotoviti stalna podpora.

Sklene se zakonski načrt o pogozdovanju takih zemljišč, ki jih po gozdnem zakonu ni dolžnost pogozditi.

Zadrugi, ki je zgradila in vzdržuje most čez Savo pri Zagorju se dovoli 2000 kron podpore.

Političen pregled

ZASEDANJE DELEGACIJ

bode končano okoli srede novembra. Sedaj razpravljajo še vedno pridno razni odseki in rešujejo proračune o izdatkih skupnih državnih ministrstev. Ko ti odseki končajo z delom, bo še plenarno zborovanje delegacij, ki potem šele končno sklepa o sklepih odsekov.

AVSTRIJSKI DRŽAVNI ZBOR

bo sklican — kakor vedo povedati naj-novejše časniške vesti — najbrže dne 22. listopada. Ker ima izvršiti precejšen kos dela še pred novim letom, to se pravi, že letos, vlada nikakor ne more več čakati, da bi se njeni »ljubčki« — češki Nemci — »pobotali«, to se pravi, kolikor mogoče raznih ugodnosti in pravic iztisnili iz Čehov, ki so jih jim bili deloma že pripravljeni dopustiti, samo da otmo blagor kraljevine. Avstrijski parlament bode moral v tem zasedanju rešiti naslednje točke programa: Spremeniti bo moral poslovni red avstrijske državne zbornice ali pa, če bi tega ne mogel storiti, podaljšati veljavnost sedanjega začasnega poslovnika, ki pa mu poteče veljavnost s Silvestrovim večerom. Zbornica bo morala skleniti tudi obnovev bančnega privilegija, t. j. privilegija avstrijsko-ogrsko banke ter podaljšanje privilegija do leta 1917. Ogrska vlada že nekaj časa sem terja od avstrijske vlade in so se že vršila pogajanja o vprašanju izplačevanja v gotovini. A to vprašanje, čeprav izgleda na prvi pogled silno nedolžno, je velikega narodno-gospodarskega pomena. Vsakomur je že znano, kako delujejo Ogrí že leta in leta na to, da dobe svojo samostojno banko. Pa ker tega ne dosežejo kar tako hitro, pa raditega ne opuste delovanja na to, nasprotno, iščejo potov, ki bi jih doveli bližje do cilja. No in en tak pot je izplačevanje v gotovini. Da bo pravcem »Domoljubovim« stvar jasnejša, jo moram nekoliko obširneje razviti. Vsakemu je znano, da je Avstrija uvela leta 1892 na zahtevo Ogrov in avstrijskih denarnih mogotcev zlato denarno veljavo. Z zlatom naj bi se izplačevalo v inozemstvu. Vsak bankovec, ki ga izda v papirju avstrijsko-ogrsko banka, bi moral biti založen v zlato v bančnih kletih. Pa Avstrija je bila takrat toliko previdna, da je uvedla le navidezno zlato veljavo, poleg nje obdržala tudi še prejšnjo srebrno. Vse srednjeevropske države so uvele mesto srebrne zlato veljavo; potrebovale so za to veliko zlata. Zaloge njih zlata jim niso pri tem zadoščale, da bi bile popolnoma pokrile vrednost bankovcev, ki so jih spravile v promet. To je imelo za posledico, da se je zvišala vrednost zlata za poldrugokrat toliko. Vsaka država skrbi za vrednost svojega zlata. Avstrijsko-ogrsko banka ima v svojih kletih 1700 milijonov

kron v zlato, da z njimi pokriva veljavo bankovcev, ki se nahajajo v prometu. Samoumevno, da se čuva ta zlati zaklad z največjo skrbjo, ker z njim se zagotovi kolikor toliko državna neodvisnost glede financ od raznih denarnih mogočnejšev, kar se je lepo obneslo ob bosensko-hercegovinski krizi. V drugih velevlasteh čuvajo vrednost svojega zlata na ta način, da imajo njih državne banke visoko obrestno mero, avstrijsko zlato se pa štiti s tem, da v Avstriji nečejo uvesti obveznega izplačevanja z zlatom. Sedaj bo jasno, kaj je pravzaprav izplačevanje v gotovini. To je okoliščina, da mora banka za vsaki bankovec, ki ga je ona izdala, takoj, ko se ji predloži, v suhem zlato izplačati toliko zlata, za kolikor se glasi na bankovcu višina bankovca. Ker ima naša banka tako velik zaklad gotovega zlata, zato našim bankovcem tudi vse zaupa. To ima za lepo posledico to, da ostane naše zlato lepo doma, da ne gre v inozemstvo in tudi obrestna mera naše banke ni treba da bi bila visoka in jo tudi ne prisili z lepa vsaka neugodna konjunktura na svetovnem denarnem trgu, da jo zviša. Naša banka je vzdržala celo ob aneksijski bosenski krizi štiriodstotno obrestno mero, medtem ko imata danes angleška in nemška banka petodstotno mero. — Ogrí pa zahtevajo sedaj kar na lepem obvezno izplačevanje v gotovini, ker bi radi na ta lahki in ceneni način dosegli popolno nezavisnost od naše države, svojo samostojno banko, ki bi izdajala ogrske bankovce, Avstrijci pa bi poravnali stroške zanjo! In letos 31. grudna poteče bančni privileg avstrijsko-ogrsko banke, zato ga treba podaljšati do leta 1917. Ker pa se brani avstrijska vlada izplačevanja v gotovini, torej neče ustreči brihtnim ogrskim samoljubnežem, pa groze sedaj Ogrí, da ne bodo podaljšali bančnega privilegija. Avstrijska vlada nima nikakega pravega vzroka udati se ogrskim zahtevam. Če bi se uvelo izplačevanje v gotovini, bi morala avstro-ogrsko banka v svrhu čuvanja svojega zlata zvišati svojo obrestno mero na celih šest odstotkov. Iz tega je razvidno, kakšne slabe narodno-gospodarske posledice bi prineslo izplačevanje v gotovini naši državni upravi, ako bi se ugodilo zahtevi ogrske vlade. — Državni zbor čaka tudi še v pravočasno rešitev budgetni (izgovori: bidžetni) provizorij (začasni proračun) ter volitev delegacij za leto 1911.

DEŽELNI ZBORI.

Deželni zbori, ki še niso dovršili svojega dela, bodo zaključeni do sredi novembra.

ČEŠKO-NEMŠKO POGAJANJE.

Iz dosedanjega razvoja ni upati na kakšno končno rešitev. Čujejo se že na češki strani glasovi, naj v to (pogajanje) pooblaščen poslanci odlože svoje mandate kot pogajalci, ker narod ni zadovoljen s tolikimi popustitvami Nemcem, ki najmanj resno mislijo z

Kupujte le vžigalice: „U korist obmejnim Slovincem“.

vso stvarjo. Saj je nekdanji nemški minister rojak Schreiner javno na shodu v Pragi izjavil, da je treba vse poskusiti, da se češko-nemška pogajanja razbijejo. In tako mislečih Nemcev je brezdvomno še več!

HRVAŠKI SABOR

Je sklican k zasedanju na 21. t. m. Večji del novoizvoljenih poslancev je baje za sporazum z banom, le najradikalnejši člani koalicije so proti. Splošno prepričanje pa je, da, ako se banu ne posreči delati z novim saborom, ga zopet razpusti in razpiše nove volitve. Takozvana osješka skupina izkuša posredovati med banom in koalicijo, da se stvari vladna večina.

V URAGVAJU,

državi južno od Brazilije ob morju je vstaja že v polnem tiru. Nered je že splošen, promet in trgovina ustavljena, zveze z inozemstvom pretrgane. Boji med revolucionarji in vladnimi četami še niso odločeni.

IZ ŠPANJE

prihajajo listom baje čudne, vznemirljive vesti o vstaji in krvavih dogodkih. A te vesti so neutemeljene in pretirane, resnica pa je, da štrajkovci vedno silnejše vznemirjajo javni mir, ki ga vlada s trumami vojakov že s težavo vzdržuje. Mnogo agitatorjev je na delu, ki z vsemi silami rujejo zoper monarhijo, protivojaški govori potekajo celo iz ust vseučiliškega profesorja. Po vojašnicah krožijo letaki, ki pozivljajo vojake, naj pomore kralju zveste častniki. Vojno sodišče bo imelo kmalu obilo dela.

NA GRŠKEM

so že pričeli z agitacijo za ljudovlado. Ker je kralj privolil v razpust sedanje narodne skupščine, je položaj še slabši. Vlada skuša zatreti nemire, a se ne more zanašati na nezvesto vojaštvo, saj skoro vsi mlajši častniki so pristaši republikancev.

LISTEK

Romarica.

Povest iz naroda.

Spisala M. Buol. — Poslovenil o. Veselko Kovač.

I.

Prijeten vonj dišečega kadila se je že razprostiral po temnih ladjah prostorne kolegiatske cerkve in okoli tisočletne podobe svetega križa v velikem oltarju so valovili mehki kadilni oblaki kakor skrivnostna tančica. Duhovščina je ravnokar dokončala večerice. Večina pobožnega ljudstva je že odšla iz cerkve; le nekaj žensk je še klečalo semintja po praznih klopih.

Pri velikih vratih je stal mlad mož, ki opazovaje zrl v mračno cerkev. Bil

je to mladenič bolj krepke kakor lepe postave, širokih pleč in po glavi so se mu vsipali kodrast lasje. Tudi njegovo obličje ni bilo posebno lepo; toda resni, nekam skrbni pogled njegovih modrih oči je pa vseboval nekaj izredno prikupljivega, nežnega in milega.

Zdaj vstane tam v sprednji klopi mlado dekle, se parkrat prekriža ter poskropivši tla z blagoslovljeno vodo zapusti božji hram pri stranskih vratih. Tudi mladenič stopi hitro iz cerkve. Ko je pa videl, kam je dekle zavilo, je žalosten obstal pred cerkvenimi vrati.

Mladenka je hitela proti bolnišnici.

»Ah, Micika, ali si ti?« je ogovorila stara služabnica dekle, ko je ta stopila v bolnišnico; »danes zjutraj ga je zopet hudo prišlo.«

Micika ni odgovorila ničesar. Kakor v domači hiši, s tako gotovostjo je stekla po stopnicah navzgor, krenila v hodnik ter ne da bi potrkala na vrata, stopila v bolniško sobo. Pravcata bolniška sobica je bila to: dve postelji, druga poleg druge, nad vzglavjem sv. razpelo, posodica z blagoslovljeno vodo pri vratih, miza in ob njej dva stola, to je bilo vse pohištvo.

Na postelji je sedel mož sivih las ter srepo zrl predse.

Deklica je stopila k njemu, ga lahno prišla za rame ter ga vprašala:

»Kako se počutite, stric Miha?«

Mož jo je v odgovor samo topo pogledal. Deklici se je poznalo, da je bila vajena takih sprejemov. Postavila je stol k postelji ter sedla poleg bolnika.

Micika, najmlajša Silvestrova hči, je bila zalo dekle, pravi vzor ženske lepote v Pustriški dolini: velike, zale postavice, cvetočih lic in živahnih, temnih oči. Kostanjevorjave lase je imela spletene v dve debeli kiti, strnjeni s srebrno iglo v močan svitek. Glavo ji je pokrival črn klobuk z ozkimi kraji.

Pa tudi mož, na katerega je zrl dekle tako sočutno, ni bil vedno tak ubožec. Pred leti daleč na okoli ni bilo brhkejšega in veselejšega mladeniča. Leta 1809 je bil v vojski s Francozi med najdrznejšimi domobranci. Tako hladnokrvno je meril na sovražnika, da se je nekoč sivolas starec pohvalno izrazil o njem: »Strelja jih kakor kljunčice; in takrat je Miha jedva stopil v mladeniško dobo. «Silvestrovi so pač posebne vrste ljudje, so starcu pritrtili navzoči bojevniki.

Dolgo je divjal v Pustriški dolini obupen boj na življenje in smrt. Ko pa se je generalu Macdonaldu po neštevilnih izgubah navsezadnje vendar posrečil naskok na lenško sotesko, niso Francozi poznali nobenega usmiljenja več. Kakor smrtni angelj je divjal general Broussier, požigajoč in moreč. Tudi starodavni trg Innichen s svojo veličastno baziliko je imel postati žrtev ognja in meča. Tedaj pa je prišel kanonik kolegiatskega samostana, rojen Francoz — imenoval se je slučajno tudi Broussier — sovražniku nasproti in ga prosil, naj milostno prizanesi kra-

ju, ki je zdaj njegova druga domovina. Častitljivi mož je bil uslišan: trgu je sovražnik prizanesel; le oni, ki so se pregrešili najbolj, so bili obsojeni na smrt.

V dvorani kolegiatskega samostana visi še dandanes slika kanonika Broussierja, predstavljajoč ga kot mladega moža z milim, prikupljivim obrazom.

Med obsojenimi je bil tudi Miha Kolar, najmlajši Silvestrov brat. Dasi je bil general trd in neizprosni, se je vendar dal še enkrat omehčati. Z ozirom na mlada leta je pomilostil Miha pod pogojem, da prisostvuje smrti svojih bojnih tovarišev.

Pred cerkvijo sv. Mihaela so stali obsojenci, njim nasproti pa smrtonosne cevi francoskih pušk. Samo en glasen pok — in na tleh so ležali mrtvi štirje hrabri Tirolci in rdeča kri jim je lila iz globokih ran. A poleg teh junakov se je zgrudil na tla še nekdo drugi: bil je to smeli Silvestrov Miha, ki je v boju tako neustrašeno zrl smrti v oči. Nezvestnega so ga nesli domov.

Od tega dne je Miha trla božjast.

Sčasoma se je njegovo žalostno stanje tako poslabšalo, da se je zdelo starejšemu bratu najboljšo, spraviti ga v bolnišnico; to je tudi storil. Tukaj domačim ni bil več na potu. Sestre so se pomožile in zapustile domačo hišo, brat se pa tudi zanj ni dosti zmenil. Bilo mu je že preveč, da je moral plačevati hrano za Miha v bolnišnici; da bi ga pa včasih obiskal, ni prišlo na misel niti njemu niti komu drugemu iz Silvestrove hiše.

Le mlada Micika je bila drugačna.

Sicer še ni bilo dolgo, odkar je zvedela za svojega bolnega strica v bolnišnici; doma namreč ni nihče črnil besedice o njem, niti kaj je z njim, niti kje je. Toda, ko je izvedela zanj, ga je večkrat obiskala, pa tako, da nihče izmed domačih ni vedel o tem. Stara posrežnica v bolnišnici je bila vedno vesela njenega prihoda; včasih tudi bolnik. Toda Miha je bil večinoma duševno in telesno preslab, da bi opazil in spoznal svojo mlado sorodnico. In ob takih dnevih je Micika nesrečnega strica le nekaj časa molče zrla, pomohila svoje prste v blagoslovljeno vodo ter blagoslovila bolnika kakor se blagoslovilja otrok.

Tudi danes je bil Silvestrov Miha popolnoma zmešan. »Ne pozna me,« je rahlo šepnila Micika sama sebi in izpustila njegovo roko iz svoje; »nič mu ni mar, ali pridem ali ne; kako se mi smili, ubožec! In če pomislim, da je bil nekaj tudi on brhek in mlad in če pomislim . . . « Naenkrat je prekinila svoj tihi, pa resni samogovor. Groza jo je izpreletela — obmolknila je. Strašna misel ji je morala pravkar šiniti v glavo.

Tedaj so se pa odprla vrata. Bled, ne posebno lep, toda razumen obraz je pogledal v sobo.

(Dalje prihodnjič.)

RAZGLED PO DOMOVINI

Naš listek. V zadnji številki je bil dovršen listek »Črna žena«, ki v kratkem izide kot posebna knjiga v »Katoliški tiskarni«. Z današnjo številko pa začnemo priobčevati novo, lepo povest »Romarica«, ki bo gotovo zelo ugajala cenjenim bralcem »Domoljuba«.

Slovansko vzajemnost radi poudarjajo naši liberalci. Kako malo pa poznajo vzajemnosti, so pokazali minuli teden v »Slov. Narod« ko se je snovalo v Ljubljani »društvo prijateljev poljskega naroda«, katerega društva namen je gojiti prijateljstvo med slovenskim in poljskim narodom. K ustanovitvi društva so prišli odlični Poljaki. Dostojnosti čut bi že zahteval, da »Slov. Narod« če že stvari ne umeva in se zanjo ne ogreva, bi vsaj molčal. Naravnost nedostojno pa je, da v času, ko se mudijo zastopniki poljskega naroda v Ljubljani, iste smeši. Res žalostno dejstvo, da so morali Poljaki v »Slovenec« odgovarjati na »Narodove« napade! Kako muzeje bi morali imeti Slovani o Slovencih, če bi »slovansko vzajemnost« presojali le po »Slovenskem Narodu«?

Šolske vesti. Gospodična Avrelija Schittnig, ki je doslej službovala na Jesenicah, je imenovana za suplentko na državni ljudski šoli v Trstu. — Za suplentko na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji je imenovana gđ. Zdenka Bloudek.

Prezentiran je na župnijo Stara Loka preč. gospod Matija Mrak.

Kjer še ni podružnice »Slovenske Straže«, naj se osnuje: tekom meseca novembra. Pojasnila daje pisarna »Slovenske Straže«, ki preskrbi vse predpriprave in tudi govornika.

Triglavska železnica. List »Elektrotehnik« poroča, da bodo od Bohinjske Bistrice do Velega Polja vozili avtomobili z 80 konjskimi močmi, od Velega Polja pa bo zgrajena električna vzpenjača do vrha Triglava. Tozadevna akcijska družba se snuje.

Španski sleparji so se zopet začeli oglašati po naših krajih. Razni posestniki, trgovci in drugi imoviti ljudje dobivajo s Španskega pisma, v katerih se jim obetajo silni zakladi, ki so baje v zemlji zakopani, ki pa se lahko dvignejo s pomočjo neznanega pisca. Za to pomoč pa je treba plačati neko določeno vsoto, in to se ponavlja z raznimi pretvezami. Odveč bi bilo omenjati, da je vse samo sleparstvo. — Taka pisma je oddati politični okrajni oblasti.

Ponarejeni 100-kronski bankovci. Tržaško poštno in brzojavno ravnatelj-

stvo opozarja v nekem razglasu na ponarejene 100-kronske bankovce od leta 1902. Kakor naznanja avstro-ogrška banka dne 19. septembra 1910 v številki 1837, so ponarejalci fotografirali nemško in ogrsko stran pravega bankovca ter po fotografičnih negativih izdelali kovinske tiskarske plošče ter s temi v zelenkasti barvi na rdečkastem papirju tiskali. Slika je na falzifikatu okorna in nima prave barve. Serija in številka je pa na falzifikatu naslikana z rdečo barvo. Komisija za preiskovanje zaplenjenih bankovcev je označila falzifikat za precej ponesrečen.

Deželna banka. V seji kranjskega deželnega zbora dne 29. t. m. se je izvolil kuratorij za deželno banko. Izvoljeni so: Za predsednika deželne banke g. Karel Pollak, tovarnar v Ljubljani. Podpredsedniki Ivan Kregar, Jožef Lončarič, podjetnik, Jožef Šiška, stolni kanonik. Kuratorji: Anton Belec, župan v Št. Vidu, baron Oto Apfaltrern, graščak v Križu, dr. Ivan Šusteršič, Iv. Traven, ravnatelj »Zadružne Zveze«, Jožef Mandelj, deželni poslanec, dr. Ferdinand Eger, odvetnik, dr. Karel Triller, dr. Danilo Majaron, odvetnika. Namestnika: Anton Rojina, mizar v Ljubljani, Peter Križaj, tovarnar v Št. Petru. Revizorji: Franc Bartol, župan v Sodražici, Anton Kobi, veletržec na Bregu pri Borovnici, Andrej Šarabon, trgovec v Ljubljani, Henrik pl. Schollmayer-Lichtenberg, Rajko Marenčič, trgovec v Kranju, Ivan Zabret, župan v Bobovku pri Kranju.

Pozor! Dogajajo se slučajji, da razna županstva pošiljajo v Ljubljano s spremstvom bolnike, ki so namenjeni v deželno bolnišnico, posebno pa še umobolne, in sicer velikrat samo z župansko svedočbo. To pa ne zadostuje. Da se izogne vsled te pomanjkljivosti raznih neprilic, katere posebno občutijo spremljevalci in tukajšnja oblastva, se županstva pozivljajo, da prihodnjič prilože k svedočbam tudi zdravniška spričevala, ker drugače se lahko zgodi, da v dvomljivih slučajih bolniki v bolnišnico sploh ne bodo sprejeti. Če se pa rabi rešilni voz, se s tem brez zdravniških spričeval sploh ne morejo prepeljati v bolnišnico.

Kmetijsko predavanje priredi kranjska kmetijska šola na Grmu v nedeljo dne 13. t. m. po popoldanski službi božji v Toplicah na Dolenjskem. Predaval bode strokovni učitelj Zdošek o sadjarstvu in ravnanju s sadjcem. Z ozirom na važnost tega pouka vabim posestnike da se v najobilnejšem številu predavanja udeležijo.

Gorenjske novice

g Koroška Bela. Lepo je bilo Vseh svetnikov popoldan na pokopališču. Ljudje so okrasili grobove svojih ranjkih s cveticami in lučicami. Kar trlo se je ljudi, toliko jih je prišlo, pa saj ni čudno, saj se vsakdo ta dan spomni vseh onih, ki so že v večnosti. Zapelo se je tudi nekaj žalostink, kar je bilo posebno lepo. — Na Martinovo nedeljo priredi naše društvo društven večer v prostorih Orehovnekove gostilne in sicer se začne ob 1½7. uri. Spored: 1. Predavanje: Vzroki in razvoj portugalske revolucije. 2. Komičen prizor: »Kmet in fotograf«. Vabljeni ste vsi društveniki in vsi prijatelji društva!

g Kaj je z novo Kmečko hranilnico in posojilnico v Radovljici? Nova Kmečka hranilnica in posojilnica v Radovljici, ki ima svojo začasno pisarno v gostilni pri »Bastelnu«, nepričakovano dobro uspeva in napreduje. Obstoji komaj štiri mesece in ima že 400.000 kron denarnega prometa, torej povprečno vsak mesec po 100.000 kron. Ta uspeh je tem pomenljivejši, ker bivata v mestu samem še dva druga denarna zavoda, ki obstojita že veliko let in kojih vodstvo je v liberalnih rokah. Nova Kmečka hranilnica sprejema denar, enako pa tudi hranilne knjižice drugih denarnih zavodov in sama preskrbi, da se drugod denar dvigne in vpiše v novo hranilnico, ne da bi se pri tem obrestil količjak pretrgale. Vse vloge se obrestujejo po 4½ %. Varnost vložnega denarja je največja, ker za ves vloženi denar jamčijo vsi člani posojilnice z vsem svojim premoženjem in pa ker se denar posojuje silno previdno večinoma le na kmetijska zemljišča, ki imajo stalno vrednost. Posojila na osebno poročstvo se obrestujejo po 5½ %, na knjižbo po 5¼ %; vknjižbo hranilnica večinoma sama izvrši in s tem strankam prihrani mnogo stroškov. Uradne ure so vsak dan razen nedelj in praznikov. V načelstvu hranilnice so: načelnik Ivan Bulovec, trgovec in posestnik v Radovljici; Janez Novak, častni kanonik in dekan; Martin Drole, kaplan; Leopold Varl, posestnik v Radovljici; Florijan Janc, gostilničar; Matija Kalan, posestnik, Predtrg; Adolf pl. Kappus, župan, Kamnagorica; Ivan Resman, župan, Mošnje; Ivan Trunk, župan, Begunje. — V nadzorstvo so izvoljeni: načelnik Josip Stegu, c. kr. okr. živinozdravnik; Vinko Resman, posestnik in usnjari v Radovljici;

Josip Laurič, župnik, Breznica; Anton Cvenkelj, posestnik, Ljubno; Josip Zemlja, gostilničar, Vrba. — Nova hranilnica ni raiffajznovega sistema, ampak ima neomejen delokrog. Čisti letni dobiček se bo porabil večinoma za ljudske, kmečke potrebe. — Nova Kmečka hranilnica je čisto ljudski delovni zavod, vreden ljudskega zaupanja!

g Kamnik. Javen shod je sklical v Kamniku poslanec Lavrenčič dne 30. oktobra. Ker se je ravno prejšnji dan končalo zasedanje kranjskega deželne zbora, v katerem je g. poslanec utemeljeval svoj predlog o kamniški meščanski korporaciji, je bilo prav primerno, da nam je podal kratek račun o svojem delovanju kot poslanec. Shod je bil javen, torej je smel vsakdo priti, tudi politični nasprotniki. Le žal, da teh ni bilo. Ali se jim zdi korporacijska zadeva tako malenkostna (to je malo verjetno), ali pa so se bali, da jim gosp. dekan oči izbrije (to je verjetneje). — Kratkoterminalno ni jih bilo. Pač pa so tem živahnejše dva dni prej reševali to vprašanje na ta način, kakor da hoče dekan upravičencem vzeti premoženje. Sklicevali so se na netočna ali zavita poročila po časnikih o zadnjem govoru gospoda poslanca v deželni zboru. — A vkljub temu, da so liberalci izostali, je bila dvorana Kamniškega doma polna upravičencev in drugih moških, tudi nekaj dam je bilo na galeriji. G. poslanec je razložil, kako je z zadevo meščanske korporacije v deželni zbornici, da namreč on ni hotel upravičencev nič oškodovati, pač pa zahtevajo ti sami, naj se reši pravno vprašanje glede korporacije in da se nadzoruje gospodarstvo odborovo. Z nadziranjem se ne podtika odboru nepoštenost, ker nadzorstva bi želeli tudi tedaj, če bi odbor bil sestavljen od naših somišljenikov. Udeleženci so z zadovoljstvom vzeli na znanje poročilo g. dekana, mu izrekli zaupnico in hkrati sprejeli resolucijo, da se deželni odbor naprosi naj nujno izvrši sklepe dež. zbora v zadevi meščanske korporacije v Kamniku.

g Liberalnemu grilčku v Motniku. Ta šestnajstletni fantek taji, da bi razširjal liberalne časopise. Nočemo ga dolžiti laži, ampak mislimo, da še nima dovolj razvitega spomina. Naj gre torej k županu, ki ga je videl liberalni gnoj trositi in mu bo uradno potrdil kraj, dan, uro in osebe. O svoji reklami med ljudstvom naj pa lepo molči in naj raje premišljuje, zakaj ga niso hoteli sprejeti v požarno brambo. Sicer je pa naša zadnja beseda ta-le: Grilček se mora še preje obrisati pod nosom in posušiti za ušesi, predno bo po časopisu zabavljaj kar v eni sapi čez zavedne (!!) Motničane, »Domoljuba«, hranilnico, izobraževalno društvo in »fajmoštra«. Morda ga bo ta-le »caherlin«, če ne s sveta spravil, pa vsaj malo omotil.

g Podbrezje. Vsi podbrežki farani so se zedinili. Šola se bo zidala blizu cerkve, na jako lepem prostoru. V slogi

je moč. Hvala vsem, ki so k temu pripomogli. Dne 6. nov. t. l. je blagoslovil domači župnik krasno kapelico presv. Jezusovega srca v vasi Britof. Zidala se je z denarjem Marijane Stroj. Naša župnija ima štiri kapelice, na katere so ponosni farani. Isti dan je blagoslovil križev pot na Taboru veleč. g. pater Henrik Damiš po lepem nagovoru. Križev pot je delo Lajerjevo, okviri so po starem vzorcu popravljeni. V izobraževalnem društvu predava domači župnik o jeruzalemskem romanju. Udeležba je velika. Predavanj bo šest. Meseca decembra (8.), se bo slovesno blagoslovila zastava Marijine dekliške družbe. Zastava je krasna in umetno delo ge. Ivane Wolgemut iz Stare Loke. Tudi farna cerkev je dobila krasno novo bandero in dragocene svečnike za vse oltarje.

g Iz Križa pri Tržiču. Da ustrežem mnogim željam, obveščam tem potom, da pričenem z nadaljevanjem pevskega vaja za moški zbor v nedeljo 13. t. m. ob 1. uri popoldne. Vse stare in nove udeležence pozivljem, da se redno udeležujejo pouka. — Organist.

g Iz Št. Vidu nad Ljubljano. — Mrtvi zopet v miru! Staro pokopališče, na katero se je skozi celo preteklo poletje vozil nasip iz ceste, je bilo ravno do Vseh svetnikov dodelano. V par dneh so ljudje postavili nazaj spomenike svojim ranjnim. Lep, prenovljen spomenik s primernim napisom je dobil tudi pokojni Bitenc, veliki dobrotnik tukajšnje šole. Celokopališče ima sedaj drugo, vse lepše in vzpodbudnejše lice nego poprej. Gospod kaplan Tomelj, ki je kot predsednik pokopališkega stavbnega odbora nad vse skrbno vodil in nadzoroval celo delo in prenovitev, sedaj lahko z veseljem gleda na vspehe svojega truda, saj so vsi naši poštene ljudje polni priznanja in hvaležnosti za njegov trud. — Na praznik Vseh svetnikov popoldne so na pokopališču zapeli gniljive nagrobnice mešani in moški zbor B. P. Č. pod vodstvom g. Hafnerja, na grobu Bitenčevem pa šolski zbor pod vodstvom g. nadučitelja Bajca. — Izobraževalno in zabavno delo. Drugo javno predavanje B. P. Č. je bilo v nedeljo 30. oktobra. Predaval je domači g. župnik o pokopališčih in o zahtevah, ki jih z ozirom na pokopališča, stavita cerkvena in državna višja oblast. — Prihodnjo nedeljo 13. t. m. popoldne ob 4. uri bo gospodarsko predavanje v katoliškem izobraževalnem društvu v Dravljah pri Pežjaku. Predavala bosta gg. župnik Zabret in župan Belec. — V telovadnici Orla pa bo prihodnjo nedeljo mladeniški sestanek in sicer takoj po litanijah. Ta sestanek je za vse mladeniče, ne samo za telovadce. — Preteklo nedeljo je B. P. Č. priredila prvo igro v sezoni. Zaloigra »Mlinar in njegova hči« se je predstavljala tako izvrstno, kakor brez dvoma še nobena v Št. Vidu. Ne moremo nobenega igralca posebej pohvaliti; drug drugega so prekašali. G. Jeločnik, naprej po tej

poti! »Orel« in »Bogomila« pa naj gledata, da bosta tudi s svojimi prireditvami občinstvo tako zelo zadovoljila, kakor je to storila 6. t. m. Blaž Potočnikova Čitalnica. Vso prireditev je seveda nemalo povzdignila električna razsvetljava, ki smo jo to pot prvič imeli v dvorani. — Zaloigra »Mlinar in njegova hči« se bo ponavljala v nedeljo 20. t. m. popoldne. — Preprirovi iščejo. Gotovi ljudje ne morejo mirno trpeti, ako vidijo poštene ljudi hoditi samo po poštenih potih. Ko se je v nedeljo zvečer občinstvo mirno vračalo od igre domov, je portugalska sodrga izza temnih kotov izzivala in kričala. Vse naše somišljenike pozivljemo, naj ob takih napadih ohranijo mirno kri. Ne bodimo tako nizki, da bi nas taki »olikanci« zamogli žaliti. Ne bodimo pa tudi tako bojazljivi, da bi iz strahu pred skovikanjem izgubljenih revežev ne upali prihajati na prireditve poštenih ljudi. Ta poziv velja zlasti onim mladeničem, ki v srcu nosijo željo in v glavi pamet, da bi bilo najboljšo, stopiti v naš krog, pa se boje zabavljic pijače in razuzdanosti pijanih surovin. — Kaj delamo? Naše čestite nasprotnike, katerih nemalo število smo videli preteklo nedeljo pri naši prireditvi, lepo prosimo, naj mirno in pravično presodijo vse, kar so videli in slišali. Po mirni in pravični sodbi ne morejo drugega reči kakor: Lažnik je tisti in grd obrekovalec, kdor trdi, da se v naših organizacijah nič ne dela, marveč samo hujska in poneumljuje.

g Komenda. Na vernih duš dan je ob nevihti treščilo v pode posestnika Matija Pogačar na Gori št. 2. Pogoreli so podi, hlev in drvarnica — zgorela je vsa krma, mnogo drvi. Škode je veliko, pa zavarovalna vsota je majhna. Domača požarna bramba je bila hitro na licu mesta, da je obvarovala hišo in sosednja poslopja.

g Tržiške novice. V nedeljo 13. t. m. priredi izobraževalno društvo sv. Jožefa v dvorani pri Bastelju igro »Mlinar in njegova hči« in sicer ob sedmi uri zvečer. Pred igro pojeta moški in mešani zbor ter igra godba na lok. Za igro se že sedaj kaže izredno zanimanje. Vstopnice se prodajajo na trgu v trgovini gospoda Petra Gregorec, a na večer predstave se dobe tudi pri blagajni. — Šolo pri sv. Ani so zopet morali zapreti vsled škrlatice. Več otrok je umrlo zadnji čas za to boleznijo, ravno ta teden zopet učenka Marija Kavar. — V terek je nadaljeval gospod kaplan Čadež v društvenih prostorih predavanje o romanju v Sv. deželo. Opozorjamo občinstvo na predavanja, ki se vrše vsak terek ob osmi uri zvečer v spodnji dvorani posojilniškega doma.

g Iz Železnikov. — Liberalni groši in knofi. Železniški liberalni varuhi občinskega imetja se spodtikajo nad tem, ker zahteva sedanji župan Ivan Lotrič 150 K kot najemnino za prostore, ki jih je prepustil tukajšnji čipkarski šoli. Do zdaj je plačevala občina 100 K, kar pač ni noben denar za

tako lepe in prostorne šolske prostore. Tudi za 150 K bi takih prostorov ne prepustil šoli noben liberalci, in vendar liberalci kriče, da je to veliko preveč. Pa recimo, da imajo liberalci prav, da župan zahteva preveč, potem pa moramo reči na ves glas, da g. Gabrijel Thaler za ono malo sobico, ki jo je prepustil občini za uradno sobo in za katero zahteva 120 K na leto, zahteva — po liberalnem metru merjeno — najmanj trikrat preveč. In ta liberalni meter nam pove, da liberalci, če bi imeli take prostore, kot jih ima sedanji župan, bi zahtevali zanje najmanj 300 K od občine. Mi 120 K nismo ugovarjali. Če je soba toliko vredna, naj se da toliko zanj, pač pa odločno zahtevamo, s kakoršnim metrom merite sebi, s takim merite tudi nam, ne pa s trikrat ali štirikrat daljšim in to pri vseh rečeh, tudi pri špiritu in — gatah. — Tožbe. Andrej Vrhunc, podomače Glavan, je obdolžil našega župana, da mu je kradel pleča in gujati. Župan je bil seveda prisiljen tožiti, da si obvaruje čast in dobro ime. Oj, to je bilo veselje v liberalnem taboru. Sedaj ga pa imamo župana. Tat je, sedaj ga bomo pa uničili in zašili za vselej. Za večne čase bo nemogoč. Taki so »klerikalci«, sami tatje in lumpi. In preskrbeli so Glavanu advokata iz Ljubljane, da bi bil župan ja bolj gotovo zašit. Uj, to bo »štota« za »Narod« in »Gorenjca«! Pisali bomo kar cele uvodne članke o »klerikalnih« lumparijah in sleparstvih. Pisali metre dolge »novice« o »klerikalnih ravbarjih« itd. In začelo se je v Loki pred sodiščem, in dan 7. septembra bi bil moral biti katastrofalni dan za ves »klerikalni« tabor. In že so bila ošpčena liberalna peresa, že pripravljen popir, marke kupljene, zavitki pripravljeni, naslov: »Železniški župan — tat!« spisan. Toda, o groza, o presenečenje! Kje je pravica? Ni je! Župan ni bil zašit, pač pa je bil zašit Glavan. Dobil je dva dni težke ječe, poostrene s postom! Toda ne, to ne sme obveljati, saj imamo še Ljubljano, tam je več pravice, kot jo je v Loki. Torej hajd v Ljubljano. Še je torej upanje. Spravimo torej popir, ne izbrisimo še naslova. Toda gorje, kaj se nebo podira? Ni je pravice več. Tudi Ljubljana soglaša z Loko. Da, tudi Ljubljana je potrdila »zašitje« škofjeloško dne 26. oktobra. In liberalni mazač je jezen zlomil pero in raztrgal popir in zaklel: Vrag vzemi vse sodnike; na Kranjskem ni pravice več! Pa pojdemo na Portugalsko, tam je še pravica. Mi pa kličemo: Le pojdite, srečno pot vam želimo, kajti edino le med libonskimi banditi je vaše mesto. — Štiriindvajset ur zapora je dobil v Škofji Loki F. Č., ker je rekel Martinkovemu Matevžu, ki ga je udaril v obraz in ga zmerjal prav po »koprolsko«, »degradiran cugsfirar«. Nekdo drugi je pa dobil pravkar »pečat« na sodnijo, ker je pehal drva z gore in neki koštrun (pravi koštrun s štirimi nogami), je bil pa tako malo pameten, da je nastavljal hodu ne vemo ali roge ali

hrbet. Hlod je bil pa močnejši, kot je bil koštrun, ki je klical hlod na korajžo in hlod je vrgel koštruna v vodo, kjer je vtonil. In sedaj je tožba. Koštrunu je dobro, hlod je pa hlod, kako se bo pa godilo možu, bomo pa poročali. Kakor vidite, je v Železnikih jako fletno življenje. Vsak dan prinese novih zanimivosti. In za vse to se imamo zahvaliti našim dobrim liberalcem. Če bi njih ne bilo, bilo bi »za scagat« dolgčas. Tako so nam pa liberalci v resnici za poduk in kratek čas. Živeli torej liberalci!

g V sorški župniji je umrla posestnica Jera Cvajnar v starosti 81 let. Bila je velika dobrotnica župne cerkve in revežev. Naj v miru počiva!

g Iz žabnice. Vlomljeno je bilo pretekli mesec v nabiralnik pri stranskem oltarju v naši župni cerkvi. Toda, ker je bil nabiralnik malo preje izprazen, se je tat ravnotako opeknel, kakor tisti, ki je predlanskim cerkveno pušico ukradel in jo potem, ker je bila malone prazna, nekoliko poškodovano proč vrgel. Ker je bilo letos že parkrat v Loki in okolici (na hribcu, pri kapucinih, v Crngrobu) ter večkrat na Gorenjskem po cerkvah, kakor je bilo brati, pokradeno ali saj tatvina nameravana, ni neopravičeno mnenje, da najbrže ostoja nekje v bližini organizirana tolpa cerkvenih tatov. Pozor pred njo! — Zblaznela je pred nedavnim Ivana Bernik, samska hči hišarja iz Šutne, in se sedaj nahaja v blaznici na Studencu. — V Dorfarjih so letos kar par živinorejskim posestnikom krave storile dvojčke. — V noči od srede na četrtek je sneg precej pobelil planine in bližnje hribe v okolici. Zna ni Lubnik pa le še ni dobil bele kape. — Število članov patronata Vincencijeve družbe za mladino redno narašča. Le tako naprej! Imamo tudi že pokrovitelja z zneskom 100 K. Bog ga živi!

g Poljane nad škofjo Loko. V nedeljo po godu sv. Martina, patrona naše župne cerkve, dne 13. novembra, se bo obhajala pri nas slovesna dvestoletnica, odkar je bila posvečena župna cerkev. Pri slovesni službi božji ob 10. uri bo pridigoval tukajšnji rojak, domačin veleč. g. prof. dr. Fr. Ušeničnik. Vabijo se k tej slovesnosti matere farne cerkve zlasti sosednje hčere-župnije, ki so nekda pripadale poljanski fari in kot take tudi veliko pripomogle pri zidanju matere-župne cerkve, to so: Javorje, Leskovica, Stara Oselica, Trata in Lučne. Tudi drugi dobro došli!

g Koprivnik v Bohinju. Nesreča. 25. m. meseca si je zlomil nogo vol posestnika Jureta na Koprivniku. Škoda je precej občutna. — Skrajno potrebni jarek sredi Koprivnika se je po županovem prizadevanju že vendar enkrat zgradil. Prej je ob deževju voda zastajala na cesti, na polju, da otroci še v šolo niso mogli. Zdaj bo gotovo bolje. — Koprivniško cesto kaj dobro popravljajo. Gotovo so delavci vsi izučeni zidarji. »Frajhati« znajo z ilovico tako dobro, da jo je v »mostiču« skoro pol metra na debelo. Gorje živali, ki zaide

v to malto. Človek bi pa še ven ne prišel. Škoda občinskega denarja, ki se na ta način vsako leto dvakrat vrže strani! — Veliko si drzne lovec F. Z. verskega zaklada. Poletni dne 16. junija je dvakrat pomeril s puško na starega Ješprejna, ki je pasel gori. Dolžil ga je, da je znosil od strele polomljen les strani. Mož lahko s prisego potrdi svojo trditev. Naznanil je to tudi glavarstvu in orožnikom, pa vse spi. Ali se sme vse? — Sneg nas je nekoliko prišel pogledat v noči od 2. na 3. novembra. Pa zdelo se mu je gotovo prezigodaj ali pa preveč tema, zato je zaenkrat izginil. Da bi le kmalu v drugo ne prišel.

Dolenjske novice

d Mirnapeč. »Sem dolgo upal in se bal,« tako zdihujejo naši liberalci, ker so jo dobili dne 20. oktobra tako po njih trdih bučah, da jim še sedaj zveni po glavi. Povsod so raznašali našo faro kot liberalno, bahali se, da bo imel Gangl gotovo 400 glasov, pa vse zastonj. Vse se je upreglo v liberalno agitacijo z občinskim slugom začenši — prav vse, kar le liberalno misli. Župnišče so namazali z, no že veste s čim — in se s tem pridružili stranki stranišča na Vačah. So si pač liberalci povsod enaki in vsi liberalci radi ričejo tam, kjer — smrdi. Naše ljudstvo je bilo in je še sedaj vsled tega zelo nejevoljno nad to liberalno sodrgo, je pa silno veselo, da je dobil liberelec Gangl tako veliko manjšino, da vsaj svet vé, da mirnapeško ljudstvo — razen par izjem — stoji v taboru S. L. S. Liberalci so bili in so še silno poparjeni vsled izida volitve. »Troštajo« se pa s tem, da nas bodo dali pri prihodnjih volitvah. Toda prepričani naj bodo, da bodo zopet tepeni! Zgodilo se jim bo, kakor se je sedaj Lingl-Tanglunu.

d Iz šmarja pod Ljubljano. V zadnjem dopisu smo slišali, da se je ustanovil med našimi Orli pevski zbor, ki je dosegel že lepih uspehov. Na dan Vseh svetnikov so zapeli Orli na pokopališču zopet par lepih nagrobnic, ki so ginile ljudstvo do solz. Res, lepo in hvalevredno je to, da se tako počasti svoje ranjke. Le tako s pogumom dalje mladeniči! Sčasoma bomo dobili tudi novo orodje in potem smo na konju. Vendar pa smo nekaterim trn v peti, ker delajo črez nas razne opazke. Toda čujte in strmite, čez nas ne zabavljajo Sokoli, ker jih nimamo, ampak Sokolice! Posebno na Razdrtem imamo eno, ki se šteje med gospodične, pa vendar nas nazivlje s čuki. Seveda si mi ne vzamemo to posebno k srcu, ampak le toliko omenimo, da ker se šteje med olikane, bi lahko vedela, kaj je prav in nas pustila pri miru, kakor jo mi pustimo. — Član šmarskega Orla. — Našim staršem! Pred kratkim sem se vračal domov iz mesta, ravno ko je

šola minula. Srečaval sem šolsko mladino in videl žalostne prizore. Dečki so kadili cigarete, da se je kar kadilo za njimi. Starši, ne dajajte svojim otrokom denarja za cigarete. V šoli se pa učiteljstvo pritožuje, da učenci ne prinese potrebnega denarja za šolske potreščine. Dobro in hvalevredno bi tudi bilo, da bi trgovci sploh ne prodajali šolski mladini tobaka in cigaret.

d Velika Dolina. Ponesrečil se je Marko Bogovčič iz Breganskega sela; ko je vozil svoje poljske pridejke domov, je prišel pod voz, kjer je izdihnil. Zapušča mlado vdovo in enega nepreskrbljenega otroka! — Poštna upraviteljica je zelo nevljudna z ljudmi nižjega sloja! Še celo odgovora ne dá, če jo kak kmečki mož vpraša, ali je pošta že odšla. Ako se razmere ne spremenijo, bomo drugače nastopili! — Umrl je spoštovani oče Reštohar iz Ponikve. Bil je mož krščanskega mišljenja, zaveden Slovenec ter velik prijatelj »Domoljuba«. N. v m. p.!

d Belokranjske novice. Vinska letina je bila letos povsod jako slaba. Ljudje tožijo, ker ne bodo imeli kaj prodati. Prodalo bi se pa letos zelo lahko in z boljšo ceno, ker se gostilničarji nadejajo, da bodo ob gradnji železnice dobro tržili. Kadar je roba, ni cene, kadar bi bila pa cena, ni pa robe. — Vreme je letošnje jesen slabo. Dežuje skoro neprenehoma. Posledica temu vremenu bo bolezen. Po nekaterih krajih so otroci zelo bolni, ker hodijo okoli bosi in lahko oblečeni. Zdravniki pa konstatirajo vse za nalezljivo bolezen škrlatice. Zaradi tega ne smejo še zdravi otroci iz haje okuženih hiš v šolo. Pouk trpi zelo. In kdo je kriv? Starši, skrbite otrokom za potrebno obleko, ker vi ste odgovorni za to. — Z dnje volitve so pokazale, da se tudi Belokranjci zavedajo, da so pravi katoličani. To je prav. Bog daj, da bi še drugi spregledali, ki so v zmoti, in da se ne bodo bratili s takimi, ki odobravajo poboje in klanje na Portugalskem. Belokranjci, ne hlapčujte takim, ki pravijo, da je katoliška vera »ena komedija!« Bodite že enkrat trezni v tem oziru! A bodite že tudi zmernejši v pijaci. Dobe se gostilne, kjer ljudje popivajo do ranega jutra. In to ne samo fantje, tudi moške se dobe taki. Ne tožite o revščini in pomanjkanju! Če je denar za popivanje cele noči, je za drugo tudi. Bog je res ustvaril vino, a ne da bi ga ljudje nezmerno uživali! Spreglej že enkrat Belokranjec to svojo napako in postani mož-korenina! — Pogorelci iz Radovič ob Kolpi hiš. št. 4, 5, 6 in 7 so dobili nekaj državne podpore. Iskrena zahvala zato preblagorodnemu gospodu Davorinu Vukšiniču, ki je izprosil to podporo!

Stari Kot (Draga). Smo že poročali, kako pogledi naših Nemcev uhajajo že v našo vas, ki se jim tudi zdi pripravna za njihov nemški duh. V naši šoli so mislili vreči prvi trnek, ko so nam obljubili, da od Südmarke ali Schulvereina preskrbe podporo novo-

zgrajeni šolski stavbi. Seveda bi bili morali tudi mi pristati na gotove pogoje, kakor smo že omenili. Pa naša vas je ostala trdna in se ni udala zapeljivim snubačem. Nad vse smo se pa zveselili, ko se je za nas zavzela naša »Slovenska Straža« in nam poslala prvo podporo. Zveselila nas je svota, podarjena naši šoli, ohenem pa tudi ta dokaz, da nismo samo izpostavljeni škarnam gospodujočih Kočevarjev, marveč imamo v slovenski javnosti nekoga, ki ve za nas in nam pomaga. Prisrčna zahvala tem potom »Slovenski Straži« za blagohotno podporo, enako pa tudi zahvalo g. Š., ki je slovensko javnost opozoril na nas in nam izposloval to prvo podporo. Do letos smo bili popolnoma zapušteni od vseh in le prodani milosti in nemilosti naše gospodujoče gospode. Morda se začne kaj boljše tudi za nas? Bog daj! — Janez Janež, podžupan. Jakob Janež, predsednik kr. šol. sveta.

d Iz Št. Jerneja. V št. 43. »Domoljuba« sva vam, cenjeni bravci, obljubila, da vam hočeva še kaj sporočiti iz našega kraja. Da pa ne ostaneva dolžna storjeni obljubi, pošiljava danes zopet nekaj vrstic med radovedne bravce. Dopisnik »Slovenskega Doma« je nama vzbudil še nekaj misli glede občinske seje, ki se je vršila vsled županove nezaupnice. Vprašava le, po kateri postavi občinskega reda sme župan za take reči sklicevati odbornike k seji?! Pa tudi šteti ne zna ta liberalni dopisnik; pravi namreč, da je nezaupnico podpisalo 17 odbornikov, kar pa ni resnica. Res pa je, da je 11 odbornikov kar dvakrat dalo temu možu nezaupnico; prvič, ko ga niso hoteli voliti v občinski odbor, drugič, ko ga niso volili županom; sedaj so mu pa še ostali odborniki izrekli nezaupanje in to nezaupnico je podpisalo 18, ne pa samo 17 odbornikov, kakor trdi liberalni dopisnik »Slovenskega Doma«. — Posebno neverjetno se pa nama zdi naslednje: Nezaupnico je dobil župan dne 8. septembra; takoj naslednjega dne pa nek dopis od c. kr. okrajnega glavarstva, čegar vsebino je objavil »Slovenski Dom« v št. 39. in se tako-le glasi: »C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem s tem potrdi, da je delovanje gospoda župana Franceta Novoselca v vsakem oziru vzgledno. Prevzel je občinski urad kot novoizvoljeni župan v največjem neredu, a v kratkem času se mu je s požitvalnim delovanjem posrečilo občinski urad popolnoma spraviti v red tako, da je sedaj občinski urad v Št. Jerneju po zaslugi gospoda župana Novoselca v najlepšem redu in da je njegovo uradovanje vzgledno. V celem političnem okraju krškem je malo občin, ki bi tako izvrstno uradovala, kakor občina Št. Jernej. C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem, dne 9. septembra 1910. Zdaj si pa oglejmo nekoliko to diplomu. Nikjer nobene opravilne številke, nikjer kaknega podpisa izdajatelja ali okrajnega glavarja! Kaj pa, če bi se bila ista diploma skovala kje v Št. Jer-

neju, ne pa pri c. kr. okraj. glavarstvu, ker nima uradnih znakov. Če je pa res dalo glavarstvo županu pohvalo, vprašava le zakaj? Morda za kako 30letno županovanje?! In zakaj je ni dobil prej kot pa nezaupnico občinskih odbornikov? Dober tek, liberalci, da verjamete takim čenčam! Le tako naprej! Pregovor pravi: Laž ima kratke noge. Siliti tudi naju, naj pustiva občinsko gospodarstvo v miru; to bodeva tudi storila in se skazala toliko moža, da odložiwa svoje mandate — a le takrat, ko bodo vsi najini volivci dali nama tako diplomu, kot jo je dal županu občinski odbor. Pa brez zamere! — V Št. Jerneju dne 6. novembra 1910. Ivan Repsel, Janez Krtin, občinska svetovalec.

Notranjske novice

n Iz Starega trga pri Ložu. Zelo občutno smo pogrešali dosedaj primeren prostorov za naše prireditve. Sedaj je pa pomagano tudi temu nedostatku z novo dvorano, ki je prizidana stari posojilnični hiši, in katero smo ravno kar spravili pod streho. Posebno bo ustrezala prostorna dvorana kot telovadnica našim Orlom. Omenimo naj še, da se nahajajo v novo prizidani stavbi tudi gostilniški prostori konsumnega društva in prostori za posojilnico. — Od prilike svete birme se je zopet pokazalo, kako maloštevilni so pri nas oni ljudje, ki bi radi imeli tudi v Avstriji francoske in portugalske razmere. Zelo slovesen sprejem previšene knezoškofa je pokazal, kako udano je naše ljudstvo in kako spoštuje svojega nadpastirja. Razen par liberalcev so vsi posestniki razobesili zastave v pozdrav svojemu škofu. Ložanom v čast poročamo, da so se zavdali, kaj so kot kristjani dolžni svojemu škofu, čeprav je to nekoga tako budo v oči, da je moral zatisniti oči, ko je šel skozi Lož, kakor sam poroča v »Slov. Domu«. Stari Diogen, ki pri našem dnevu z lučjo ni mogel najti človeka, bi bil našemu modrijanu gotovo nevoščljiv, ker se mu je posrečilo celo v našem Ložu najti ne samo dva človeka, temveč kar dva »moža«. Upamo, da bodo znali naši ljudje dotična »moža« tudi primerno rešpektirati. Sicer pa radi verjamemo, da je dopisnik »Sl. Doma« star naprednjak, a tudi precej stara — prismoda. — Najstarejšo žensko naše fare Nežo Ihle po domače Gregorasko iz Loža so pokopali pretekli petek. Ženi je manjkalo samo trinajst mesecev do sto let. Pač redka starost. — Prihodnji teden praznujeta zlato poroko vrli naš somišljenik gospod Ivan Pianekci in njegova soproga. Gospod Pianekci je že čez trideset let občinski odbornik in pred kratkim je bil zopet izvoljen za županovega namestnika starotrske občine. Skozi in skozi našemu možu in kremenitemu

značaju, ki ga spoštujejo tudi nasprotniki, želimo ob tej izredni priliki, naj bi Bog ohranil njega in njegovo soprogo pri najboljšem zdravju in zadovoljnosti še dolgo vrsto let. — Naši Orli so pričeli sedaj z rednimi fantovskimi sestanki, da spoznajo vedno bolj namene svoje organizacije in se usposobijo za javno življenje. Ker je stvar velike važnosti, vabimo k tem sestankom vse somišljenike, fante in može. — Kakor čujemo, snujejo nekateri gospodje v Ložu pevsko društvo. Veseli nas, da se je začela tudi inteligenca zanimati za ljudsko izobrazbo.

n **Hrenovice.** Glej ga spaka! Kdo bi si mislil?! »Slovenski Branik«, glasilo liberalne družbe sv. Cirila in Metoda, naznanja, da je javljena tudi za Hrenovice podružnica družbe sv. Cirila in Metoda. Kajne, kaka sreča za nas?! Radi bi poznali one, ki jo mislijo ustanoviti in pa nje sedež. Gotovo se je ta duhovita misel porodila pri kakem dobrem vincu. Pa se dosedaj tudi nič ne pokažejo ustanovitelji. Šele liberalni list nam je to odkril. Seveda se mi ne bomo dali speljati na lim ter podpirali tako družbo; pač pa vsakemu, ki bi se drznil stopiti pred nas z agitacijo za to družbo, bomo pokazali, kje so vrata. Pošten in veren Hrenovčan ne dá niti vinarja za liberalne namene, kaj še za družbo sv. Cirila in Metoda, ki je pred leti izbacnila iz odbora vse naše somišljenike.

n **Logatec.** Bedastemu dopisniku v »Slovenskem Domu« zaradi odhoda g. kaplana v odgovor: Petelin sedi na gnoju in poje svoj kikeriki!

n **Na Brezovici** je bila odlikovana Mina Pezdír s kolanjo za posle za svoje 40 letno zvesto službovanje v šoli. Svetinjo ji je pripel po primernem govoru domači župnik vpričo obilnega občinstva v »Katoliškem Domu«.

Dobre knjige

Silvin Sardenko, Mater dolorosa. V sedmih dramatskih slikah. Ljubljana 1910. Cena 1 K.

»Mater dolorosa« (Žalostna Mati božja) je bila v pripovedni pesniški obliki objavljena v »Dom in Svetu« leta 1908. Že takrat so jo splošno občudovali kot eno izmed najlepših in najgloblje občutenih del našega pesnika; tudi med preprostimi ljudmi je imela mnogo vnetih bralcev. Sedaj je pa to pesniško delo izšlo v popolnoma prenovljeni obliki, poglobljeno in za dramatične predstave prirejeno. Dramatična stran tega umotvora je bila že večkrat na gledaliških odrih z velikim uspehom preizkušena; šele potem se je pesnik odločil, da ustreže mnogim željam in izda to prelepo in globoko ginja delo. Prepričani smo, da bode naše ljudstvo z veseljem seglo po tej knjigi; najbolj bode pa razveselila naše

ženske Marijine družbe in druge ženske organizacije. Saj naše ljudstvo že od nekdanj ravno verske stvari najbolj umeva, najrajši in z največjim užitek posluša ali bere. Tako je tudi »Mater dolorosa« prijetno in vzpodbudno berilo, po katerem boš v prostih nedeljskih urah in dolgih zimskih večerih zopet in zopet z veseljem segel. Še večji užitek bode nudila »Dolorosa« kot gledališka predstava. Na odru se bode še živjeje pokazala vsa lepota tega umotvora, ki v sebi združuje svetopisemsko globokost in preprostost. Vsebina je lahkoumevna in vsaj deloma že znana vernemu ljudstvu, a vendar še vedno tako zanimiva in globoko ginja. Posebno zadnje štiri slike so zelo živahno prirejene. Oseb je devet, med njimi samo ena moška uloga (sv. Janez), ki jo pa lahko prevzame tudi ženska. — Upizarjanje tega dramatičnega dela še posebno za to priporočamo, ker ima veliko vzgojno in izobraževalno vrednost. Male težave, ki bi jih morebiti prizadelo učenje in uprizoritev te igre, bodo bogato poplačane z uspehom. Opozarjamo torej Marijine družbe in vse ljubitelje lepega in vzpodbudnega berila, naj si kmalu omislijo to lično knjigo. Naroča se v »Katoliški bukvarni« v Ljubljani.

* **Za adventno in božično dobo** priporočamo nov natis zbranih P. Angelik Hribarjevih »Adventnih in božičnih pesmi« vsem slovenskim cerkvenim zborom.

* **P. Angelik Hribar:** Cerkevna glasbena dela, I. zvezek, obhajilne pesmi. Cena partituri in 4 glasovom 3 K 60 vin., posamezni glasovi se odajajo po 40 vin. II. zvezek: Adventne in božične pesmi; velja partitura in 4 glasovi 4 K 80 vin., posamezni glasovi po 60 vin. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. — Vsestransko pogrešana zvezka našega nepozabnega pokojnega skladatelja sta ravnokar v drugem natisu v lepi obliki izšla v zalozi »Katoliške Bukvarne«. — Prvi zvezek obsega obhajilne pesmi in pesmi sv. Rešnjega Telesa, drugi pa adventne in božične; vsi napevi so za mešani zbor. Kakor čujemo, bodo sčasoma izdane vse Angelikove cerkvene skladbe. Kdo ne bo rad segel po teh lepih napevih? Odveč bi bilo jih hvaliti in priporočati; njegove pesmi slavijo daleč po naši domovini. Blagi pokojnik je pa tudi znal našemu ljudstvu ubrati prave strune; zato pa ljudstvo njegove pesmi tako rado prepeva, bodisi v cerkvi ali pri delu. Hribarjeve skladbe so se po svojem preprostem, a nad vse milim in lepem slogu takoj udomačile, saj bil je v resnici ljudski skladatelj in ga smemo po pravici tako imenovati. On je vedel, kakšni napevi prijašo našemu ljudstvu, zato je komponiral po njegovem okusu in si s tem postavil v srcu narodovom nevenljiv hvaležen spomin.

* **Knjiga o lepem vedenju.** Spisal Urbanus. V Ljubljani 1910. Založila »Katoliška Bukvarna«, Malo-

katera knjiga je bila toliko potrebna in je tako važna za naš narod, kot ravnokar izšla »Knjiga o lepem vedenju«. Že nekaj let sem slovenske knjige o olikih v knjigotržtvu ni bilo dobiti. Pred leti od Jožefa Valenčiča izdana knjiga »Vzgoja in omika« je kmalu pošla, najboljši dokaz za to, kako potrebna je ravnokar izšla knjiga za nas Slovence.

Izšla knjiga nam nudi nebroj lepih naukov. Na 238 straneh nam poda vsega, kar potrebujemo v občevarstvu. Zlasti prva štiri poglavja »vpljudnost dá notranji izobrazbi pravo veljavo, — sovravniki olike, — najnujnejše zahteve olike in splošna določila«, nudijo vsem, zlasti pa še našemu kmečkemu ljudstvu, za katero so posebno namenjena, toliko potrebnih navodil in lepih naukov, da naj bi se prebirala zopet in zopet.

Pa ne samo za priprosto ljudstvo je pisana ta knjiga, tudi vsak izobraženec, ki že pozna temeljne nauke olike, najde v njej vsega, kar potrebuje v občevarstvu s finimi ljudmi. Poleg že omenjenih štirih poglavij se obdelavajo v knjigi v V. delu na straneh 66 do 131 temeljna in podrobna pravila pri pozdravu, pri poklonu, podajanju rok, pri predstavljanju, govori se v njej o nagovorih in naslovih, o vedenju pri mizi in o pogovarjanju v družbi.

VI. del »vedenje v javnosti« nam kaže na 37 straneh, kako se nam je vesti na cesti, v cerkvi, v gostilni, na potovanju in na vozu. Pri poglavju v cerkvi opisuje pisatelj običaje ob rojstvu otroka, navaja opombe za birmanške botre, uči starše, kako naj se vedo ob prvem svetem obhajilu otrok, nam pove, kako naj se obnašamo pri sv. izpovedi pri sv. obhajilu in kadar pri- nese duhovnik sv. popotnico v hišo, slednjič kako naj se vedeta ženin in nevesta pred poroko in po isti.

Podrobna pravila nas v sedmem delu na straneh 169 do 238 pouče o obiskih in posetih, o posetnicah, o vabilih, o pojedinah, o različnih družabnih prireditvah, o plesu, o posebnih družabnih prilikah in o vedenju v gledišču in v razstavi.

Dobro je napravil pisatelj, da je dodal knjigi na desetih straneh obširno stvarno kazalo v abecednem redu, da takoj lahko najdemo, kar iščemo.

Oblika knjige je priročna in lična. Broširan izvod, tiskan na fin papir, stane le 3 krone, fino vezan pa 4 krone.

Smešnice

Na železnici. Sprevodnik pobira vožne listke. Neka gospa odda zase celega, za fantka pa polovičnega. »Pa Vaš fant je že odrasčen in bo moral imeti tudi cel vožni listek,« ugovarja sprevodnik. — »Pa Vi ste tako počasi vozili,« reče gospa, »da je fant med vožnjo toliko zrastle!«

Iz otročjih ust. Okrajni šolski nadzornik vpraša dečka, v čegar šoli je prejšnji dan nad-

zoroval pouk, naj mu pokaže pot v Št. Vid. — »To je čudno,« odvrne deček, »včeraj, ko ste bili v šoli, ste vse mogoče reči vedeli, danes pa se ne veste za pot v Št. Vid!«

Različne sanje. Cesar Karol V. je na lovu zašel od svojih tovarišev ter naletel ob poti na krčmo, kjer je stopil rez konja, da bi se odpočil. Stopivši v hišo, zagleda štiri možakarje s takimi obrazy, ki nič dobrega ne letajo. Bili so v resnici roparji. Ukaže si prinesiti pijačo. Ko izpije prvi kozarec, stopi k njemu eden izmed roparjev, rekoč: »Sanjal sem, da mi je vaš plašč ravno prav,« ter mu ga vzame. Zatem vstane drugi in reče: »Meni se je zdelo, da bi se mi vaša zlata verižica prav podala,« in mu jo vzame. Tretji se tudi sklicuje na svoje sanje ter mu vzame klobuk. Četrty bi se rad polastil njegove piščali, katero je imel cesar na zlati verižici za vratom. — »Dovolite mi,« spregovori cesar, »predno mi to piščalko vzamete, da vam pokažem, kako se rabi ter zapiska nanjo. V istem hipu pridejo njegovi spremljevalci, ki so se bili razšli iskati ga, in stopijo v krčmo. Ustrašijo se, ko vidijo cesarja oropanega, še bolj pa se ustrašijo roparji tolike družine. »Glejte,« spregovori cesar, »ti ljudje so o vsem tem sanjali, kar so hoteli imeti, čas je, da tudi jaz povem svoje sanje. Meni se je sanjalo, da ti štirje roparji zaslužijo obešeni biti in ukažem, da se to takoj zgodi.« Pri tisti priči so obesili pred krčmo vse štiri.

Najboljša

3114

oblika v kateri se za katerikoli namen zavziva ribje olje, je brez dvoma Scott-ova emulzija ribjega olja z apnenimi in natronovimi-hypophosphiti. Ribjega olja ne morete zavzeti, ker povzroči slabost in pehanje? Torej, Scott-ova emulzija Vam bode napravila veselje. In še ena točka je važna: Scott-ova emulzija je bistveno zdravilno močnejša, učinkuje hitreje kot navadno ribje olje, to se pravi z drugimi besedami, da more

Scott-ova emulzija

napraviti to, kar se z navadnim ribjim oljem ne more doseči. Poskusite sami.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 v.

Dobi se v vseh lekarnah.

Popravek. V št. 44. smo priobčili na strani 711 inserat »Nova hiša«, Zagor. Pravilno se ima glasiti »Stara cerkev 19 pri Kočevju« in ne Srednja vas pri Kočevju.

Samo tedaj pride kakovost fine zrnate kave do popolne veljave, ako častita gospodinja kot kavin pridaček voli najzanesljivejšo znamko. — Najbolj sigurni ste, ako uporabljate že desetletja priznan domač izdelek, zagrebški »Franck« — toda izrečno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko. 3222

V današnji številki priporoča med oglasi tvrdka Alojzij Maier, kralj. dobavitelj Fulda svoje svetovnozna-

ne harmonije, na katere lahko vsak takoj igra brez vsakega znanja. Tisoč priznanih pisem potrjuje to izborno delo. Novi kratki ceniki z 31 slikami se pošljejo vsakemu, ki se zanima za glasbilo, na zahtevanje zastoj. Več v oglašu današnje številke.

H. Suttner, urar, prva največja domača eksportna tvrdka ur, zlatnine in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici. Briljanti, uhani, prstani, zapestnice, zlate in srebrne verižice za ženske in moške, jedilno orodje, palice v največji izbiri in po najnižjih cenah. Več v oglašu.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Brno, 2. novembra: 50, 66, 67, 72, 56.

Trst, 5. novembra: 57, 36, 37, 20, 41.

Linc, 6. novembra: 42, 61, 45, 90, 40.

Laxigen

idealno odvajalno sredstvo

v obliki sadežnih tablet, zanesljivo milnega učinka. Izvirna škatlija (20 kosov) K 1.30. Dobivajo se v lekarnah ali pri glavni zalogi C. Brady, Dunaj I., Fleischmarkt 2. 2977

Posestvo na prodaj

v lepem kraju na Spodnjem Stajerskem obstoječe iz hiše, hleva, kozolca in gospodarskega poslopja, zraven lep vrt-sadovnjak. Zemljišče, t. j. njive, travniki in gozdi, obsega nad 40 oralov. — Pogoji zelo ugodni. Natančneje se poizve pri: g. Ivanu Leskovček, gostilničarju v Rajhenburgu ob Savi. 3288

Zapomni si, bolnik!

Pri revmi, trganju, živčnih in drugih boleznih je iz najboljših zelišč sestavljeni

Salviol

preganjalec, ki mu ni nobeden enak. Salviol si je pridobil vsled svojega tisočkrat preizkušenega učinka brezštevilnih prijateljev. Pristen le iz lekarn »pri dobrem pastirju« v Litavi, 26, Moravsko (Mag. Ph. Oton Schiedek). — Cena steklenici po 200 g le 2 K. Dobi se v vsaki lekarni. 3224

Vsak lastnik konj

naj rabi le slovitno znamo

izvirne H-ozobce [L]

3283 z znamko: [C]

Vedno ester. Poškodba kopita izključena. Edino praktično za gladko pot.

V zalogi pri podkovskih kovačih in trgovinah z železnino.

Svarilo! Le izvirni H-ozobci so napravljani iz special. jekla; varjuje se pred ponarejanji, ki so nerabna v sled službe materiala; pazi naj se na gornjo varstveno znamko, ki je vtisnjena na vsakem izvirnem H-ozobcu

Zahtevajte zastoj

in franko moj veliki ilustrirani cenik z nad 8000 podobani ur, zlatnine, srebrnine, godal, jeklenega, usnjatega in manufakturn. biaga, orožja itd.

Prva tovarna ur v Brüxu št. 1365 (Češko)

JAN KONRAD
c. in kr. dvorni založnik.

Prava švicarska nik. ank. - rem. ura, sistem Roskopf K 5-—, 3 komadi K 14. Registr. Adler-Roskopf nik. ank. rem. ura 7 K. Prava srebrna rem. ura K 8 40. Nikak riziko! Zamena dovoljena ali denar nazaj.

Samonaravnost

od naše tovarne kupijo zasebniki blago za gospode in dame

najboljše kakovosti po najnižjih tovarniških cenah. Dobi se vsaka snega. Ostane po čudovito nizkih cenah.

Zahte ajte vzorcel

Prva slez. razpošilj. tovar. hiša

„**SUDETIA**“

Jägerndorf št. I.

8173 Avstr. - Šlezija.

500 tucatov platnenih rjuh

brez šiva, ostale od dobave za semosten. 150 cm široke, 500 cm dolge pol tucata K 15-50 150 cm široke, 300 cm dolge pol tucata K 16-50 25 m platna za platnene srajce 80 cm široki 16 K razpošilja

Frant. Marsal št. 104

Ceská Čerma, pošta Nachod, (Češko).

Skodovati

Vam ne more, ako plačate takoj po nove vzorce od blaga za ženske in možke obleke, katere Vam pošlje proti vrtniti franko naročna veletrgovska hiša 1566

R. Stermecki v Celju.

Cas je

da zahtevate za bližnji Božič moj bogato ilustriran glavni cenik s 3000 slikami, vporabnih reči in daril z dopisnico zastoj in poštne prosto.

C. in kr. dvorni založnik

Jan Konrad

v Brüxu št. 1427 (Češko).

Perilo

Pilite po cenike od perila za gospode, dame in otroke, preprog in po vzorce od platnenega blaga na italijano in lovarno perila

Oswald Lellek,
Toplice Bolehrad (Češko)

dobite iste s pevnostno pošto

Zastoj!

Kdor ne ve

kaj naj kupi svojcem za ženitovansko darilo, god ali božično darilo, pogleda naj v moj

GLAVNI CENIK

s 300+ slikami, v katerem bode dobil kaj dovolj primerne in kateri se pošlje na zahtevo zastoj in franko.

C. in kr. dvorni založnik

JAN KONRAD

Brüxu št. 1426 (Češko).

Posestvo na prodaj

3215 v Tihoboju nad Mirmo, fara Sv. Križ; dobro ohranena gospodarska poslopja, njive, travniki, hoste do 12 oralov. Franc Hofer, St. Rupert, Dolenjsko.

Posestvo na prodaj

3272 tik ceste, 10 minut od farné cerkve Sv. Trojica. Poslopje v dobrem stanu. Posetve 8 mernikov, 2 1/2 orala gozda in nekoliko travnika. Cena 6500 Kron. Več pove Jožef Tratar Kapljevas, pošta Tržišče, Dolenjsko.

Zavžijte, ako ste nahodni, hripavi, zaslezeni in če težko dihate, Fellerjev fluid z znamko „Elsa fluid“. Mi smo se sami prepričali pri prsni, vratni boleznih itd., o njegovem zdravilnem, kašelj lajšajočem učinku. Dvanajstotica za poskušnjo K 5-—, 2 tucata K 8-60 franko. Izdeluje le lekarnar E. V. Feller v Stubici št. 16 (Hrvatsko).